

**MALAKOLÓGIAI
TÁJÉKOZTATÓ 3**

Malakológiai tájékoztató **Malacological Informing**

3.

EGER, 1983.

Kiadja a
Dobó István Vármúzeum Természettudományi Csoportja

Published by
The Natural Science Group of Dobó István Museum

Szerkeszti (Editor)
Dr. Füköh Levente

Graphic arts: Csintalan András
Felelős kiadó: Dr. Bodó Sándor
(Responsible publisher)

HU ISSN 0230-0648

Universal I. sz., Nyomda Eger, '83. 562. 500 pl.

CONTENT

I. Reviews of Collections

S. Szigethy Anna: A Természettudományi Múzeum Mollusca Gyűjteménye. (Mollusc Collection of the Natural History Museum)	5
Krolopp Endre: A Magyar Állami Földtani Intézet recens malakológiai gyűjteménye. (The Recent Malacological Collection of the Hungarian State Geological Institute)	15
Varga András: A Mátra Múzeum (Gyöngyös) Mollusca gyűjteménye. (The Mollusc Collection of the Mátra Museum – Gyöngyös)..	19

II Region research

Bába Károly – Varga András – Wágner Mária – Zseni László: Három bükki erdőtársulás szárazföldi csigáinak elkülönítése állatföldrajzi módszerrel (The Differentiation of Terrestrial Snails of Three Wood Communities in the Bükk with Zoogeographical Methods) ..	31
Füköh Levente: A bükki holocén Molluscák állatföldrajzi csoportosítása (The Zoogeographical Grouping of the Holocene Molluscs in the Bükk)	37
Szörényi László: Újabb adatok Sopron környéke és a Fertőtáj csiga faunájához (New Data on the Snail Fauna Around Sopron and in the Fertő Region)	41

III. News

Krolopp Endre: Új állattani folyóirat (A New zoological periodical) ..	49
--	----

S. Szigethy Anna:

A Természettudományi Múzeum Mollusca gyűjteménye

A Természettudományi Múzeum felbecsülhetetlen értékű Mollusca gyűjteménye az 1956-os tűzvészben elpusztult. Hatalmas anyag halmozódott fel, a Kárpátok-, Erdély-, Balkán-, Adria-kutatás anyagán kívül egzotikus tájak puhatestűi (pl. Bíró Lajos új-guineai gyűjtése) is. Ez a múzeumi háttér sok száz típusanyaggal együtt adott alapot a magyar malakológusok legnagyobbjainak, Wagner Jánosnak, Rotarides Mihálynak, Soós Lajosnak tudományos tevékenységeikhez. Pótolhatatlan veszteség volt ez a malakológiai tudomány számára.

A pusztulás után külföldi és hazai múzeumok, magángyűjtők segítettek puhatestű anyaggal és szakirodalommal, és vásárlással, ajándékozással létrejött egy alapgyűjtemény. A magyar anyag Gebhardt, Pintér I., Streda, Tolnai, Vásárhelyi gyűjtésén alapult. Az 1958–61-es években igen tervszerű és intenzív gyűjtőmunka folyt a hazai fauna megismerése. Később a gyűjtések mértéke csökkent, jelenleg is csak igen csekély mértékben gyarapodik az anyag.

A külföldi puhatestű állomány a kezdeti ajándékozások után főleg cserével igyekezett a gyűjteményt bővíteni, múzeumokkal és magángyűjtőkkel. Jelentős mennyiségű az az anyag is, amit más állatcsoportokkal foglalkozó szakemberek hoztak haza európai, vagy trópusi gyűjtőútjukról. A magyarországi magángyűjtők pedig minden belföldi és külföldi gyűjtőútjuk alkal-

mával gyarapították a múzeumi gyűjteményt is. Mindezekből állt össze a Mollusca gyűjtemény jelenlegi állománya, mintegy 37–40 000 tétel.

A puhatestűek hét osztálya közül öt található a gyűjteményben, az Aplacophora és a Monoplacophora osztályok hiányoznak. Polyplacophorából mintegy 50 tétel, Scaphopodákból szintén, Cephalopodákból kb. 20 tétel van a múzeumban. Az össztételszám jelentős részét csigák, ezen belül is szárazföldi és édesvízi csigák alkotják. Mintegy négyezer tétel édesvízi és tengeri kagylónk van.

A csigák (Gastropoda) leltározott tételszáma 16 000 fölött van. Leltárkönyvbe csak a meghatározott, pontos lelőhelyű tételek kerülnek, feltüntetve a darabszámot is. A vizsgálatra vagy cserére kivett példányokat bejegyezzük. A leltározatlan, de meghatározott anyag 10–12 000 tétel csiga vár feldolgozásra.

1982-ig három csoportban kezeltük a csiga-héjakat: az édesvízi és szárazföldi magyarországi héjak, a világanyag és tengeri csigák. Azóta helynyerés céljából a magyar gyűjteményt beolvastottuk a világanyagba, így a szárazföldi és édesvízi csigák rendszere folyamatos a Neritidae-től a Helicidae-ig, mindenféle földrajzi megosztás mellőzésével. A gyűjteményben még a magyarországi fajok sem találhatók meg teljes fajszámban. A múzeumi gyűjteményben 5 faj nincs képviselve faunánkból. Az európai, főleg közép-európai fajok legalább néhány példánya alapvető lenne, de legfeljebb a balkáni országokból tudtunk megfelelő kollekciót létrehozni, magángyűjtők segítségével. Néhány olyan család van csak a gyűjteményben, amelyben a meglévő fajok aránya annyi, hogy összehasonlító anyagként segítséget nyújthat a határozásban. A családok nagy része csak igen kevés fajszámmal képviselteti magát. Néhány jelentősebb csoport: Hydrobiidae (kb. 130 faj), Clausiliidae (kb. 350 faj), Endodontidae (mintegy 50 faj), Zonitidae (kb. 90 faj). Európából a balkáni (Jugoszlávia, Bulgária, Görögország) gyűjtések a legjelentősebbek. Tengerentúli területekről nagyobb fajszerű anyagunk van Kuba, Ausztrália, Új-Zealand Gastropoda-faunájából.

A ghanai, kongói, tanzániai, indiai gyűjtések nagy része szakirodalom hiányában még meghatározatlan.

A Gastropoda gyűjtemény jelentéktelenebb faj- és darabszámú része a tengeri csigák. Ezek gyarapodása magángyűjtők ajándékaiból, vagy régi, sokszor lelőhely nélküli gyűjtemények megvásárlása útján történik. A meghatározott, de lelőhely nélküli tételek főleg kiállítási anyagnak használhatók. Csere útján ez a gyűjteményrész nem fejleszthető, mert sem faj-, sem példányszámban nincs erre alkalmas csigánk. Ezek revideálása, leltározása már szinte befejeződött, előttünk álló tennivaló a gyűjteményi anyag rendszerbeállítása. Egyelőre szekrényhiányból kettéfelé tároljuk őket: a kisebb méretűek a szárazföldi és édesvízi csigák egyik szekrényben kaptak 20 fiókot, a nagyobbaknak önálló szekrényük van, mélyebb fiókokkal.

Külön kezeljük az alkoholos csigákat. Jelenleg két szekrényben, csavaros tetejű üvegben és fiolában tároljuk ezeket, izopropil, vagy etilalkoholban tartósítva. Ez a gyűjteményrész is rendszertani sorrendben áll, egy-egy üvegben azonos fajú állatok találhatók. Sok esetben, kevés fajszám esetén egy család képviselői is közös üvegbe kerülnek. Az alkoholos gyűjtemény vázát 2200 meghatározott, beletárolt tétel alkotja. Ezen kívül legalább 1000 szétválogatatlan, meghatározatlan tétel vár feldolgozásra. A tengeri csigákból mintegy 100, javarészt feldolgozatlan tételünk van. Az alkoholos gyűjtemény rendszeres és tudatos bővítése sokkal később kezdődött, mint a héjgyűjtemény helyreállítása. A magyar fajok mintegy 50%-ból van test is konzerválva. Ez nem lenne rossz arány, de ebből csak 40–50 faj van olyan példányszámban, hogy ivarszervanatómiai vagy egyéb vizsgálatra boncolható. Sorozatvizsgálatra csak a meztelencsigák néhány faja, és a Helicidák egy része lenne elegendő. Különösen elhanyagolt terület a kisméretű csigák testének konzerválása. Az alkoholos gyűjtemény fejlődése kisebb méretű a héjgyűjteménynél. Főleg nagyobb expedíciók képesek nagy tömegű csigatest konzerválására, a magángyűjtők közül kevesen vállalják az alkoholos gyűjtés okozta többletmunkát.

A Molluscák másik osztálya a kagylók (*Bivalvia*). 2100 meg-

határozott, leltározott és kb. 2000 szétválogatatlan, meghatározatlan tételből áll. Az édesvízi és tengeri kagylók folyamatos rendszerben vannak a gyűjteményben, azonban a többszöri rendezgetés, gyarapodások besorolása miatt már igen kevert. A rendszer újrafelállítása, a további kagylóanyag revideálása lenne szükséges. Alkoholos kagyló gyűjteményről nem beszélhetünk, alig 100 tétel édesvízi és tengeri kagylótest van csak tartósítva.

A Cephalopodák Polyplacophorák, Scaphopodák olyan kevés faj- és tételszámban vannak a gyűjteményben, hogy velük tudományos munka nem folytatható.

A Mollusca gyűjtemény fiatal korához képest szép számú típusanyaggal rendelkezik. Pintér László 1982-ben megjelent típuskatalógusa faj szerint felsorolja valamennyit. Itt csak megemlítem, hogy 99 fajból 28 holotípus, 92 paratípus és 1–1 syn- és paralectotípus található a gyűjteményben.

A magyarországi malakológusok nemcsak a gyűjtemény mennyiségi gyarapodását segítették elő, hanem egy-egy csoport revideálásával nagyban növelték a meglévő gyűjtemény értékét. Külföldi szakemberek közül is többen dolgoztak a múzeumi anyagon. A Wiktor meghatározta és revideálta a gyűjtemény teljes meztelencsiga anyagát. H. Nordsieck a balkáni Clausiliidae, H. Schütt a balkáni Hydrobiidae családok meghatározásában nyújtott nagy segítséget.

A Természettudományi Múzeum 1956-ban leégett hatalmas Mollusca gyűjteménye helyébe magyarországi és külföldi múzeumok és magángyűjtők segítségével lérehozta egy új gyűjteményt. A hatvanas évek elejéig ugrásszerű volt a gyarapodás, jelenleg ez jóval mérsékeltebb. A jelenlegi állomány 37–40 000 tétel, aminek legnagyobb része szárazföldi és édesvízi csiga. Ezen kívül tengeri csigák, édesvízi és tengeri kagylók, és nagyon kevés tételszámban Polyplacophora, Scaphopoda és Cephalopoda alkotják a múzeumi állományt. Az alkoholos gyűjtemény is főleg édesvízi és szárazföldi csigákból áll, néhány száz tengeri csiga és kagyló van. Típusanyagunk 99 fajból 122

tétel. Gyűjteményünk jelentős része hazai és külföldi szakemberek által revideált.

Mollusc Collection of the Natural History Museum

The unvaluable mollusc collection of the Natural History Museum has perished during the conflagration in 1956. An immense material had been gathered not only from the Carpathians, Transylvania, the Balkans and the Adriatic region, but also from exotic lands (e. g. collection from New-Guinea by Lajos Bíró). This museum collection, with its hundreds of types provided the base for the research work of the greatest Hungarian malacologists, János Wagner, Mihály Rotarides, Lajos Soós. The loss of this collection can never be retrieved.

After the parish museums in Hungary and in foreign countries, just like private collectors, offered material and technical literature, till, together with some purchase and donation, a basic collection was set up. The Hungarian material was based on collections by T. Gebhart, I. Pintér, Streda, Tolnai, Vásárhelyi. A systematic and regular collective field work was carried out between 1958 and 1961 aiming at the better knowledge of the home fauna. Later the degree of collection has decreased, the enrichment of the material is slight even in our days.

The museum enlarged the collection set up from the initial donations through exchange with museums and private collectors. A considerable part of the material was given by specialists of different branches of faunistics, who had taken them from their trips in Europe or the tropics. The Hungarian private collectors never failed to enrich the museum collection coming home from the collecting trips in Hungary or abroad. The present molluscan collection of about 37–40 000 items has been set up in the above ways.

Five of the seven classes of the molluscs can be found in the collection, the Aplacophora and the Monoplacophora classes are missing. There are about 50 items of the Polyplacophorae,

the same of the Scaphopoda and cca 20 items of the Cephalopoda to be found in the museum. A considerable part of the total sum of the items is formed by the snails, mainly the terrestrial and the fresh-water ones. We have about four thousand items of freshwater and marine shells.

The number of the items of the snails (Gastropoda) in the inventory book is above 16 000. The inventory book contains only items with well determined exact provenance, indicating also the number of pieces. We also make notice of pieces removed for exchange or examination. The uninventorized, but identified material reaches 10–12 000 items, and there are about 2–3000 items of snails to be elaborated.

The snail shells were grouped in three groups in 1982 as well: the terrestrial and freshwater shells in Hungary, the world material and the marine snails. Since that time the Hungarian collection has been grouped, to gain space, in the word material, thus the order of the terrestrial and freshwater snails is unbroken from the Neritidae till the Helicidae, disregarding geographical distribution. Not even the Hungarian species can be found in the collection in their totality: 5 Hungarian species are missing from the museum collection. At least some items of the European, mainly Central European species would basically be necessary, anyhow, we can exhibit satisfactory collection only from the Balcanic countries, with the help of private collectors. There are only a few families in the collection where the number of the species is adequate as comparative material for identification. Most of the families are represented by but a low number of species. Some of the more important groups: Hydrobiidae (cca 130 species), Clausiliidae (cca 350 species), Endodontidae (cca 50 species), Zonitidae (cca 90 species). The Balkan collections (Yugoslavia, Bulgaria, Greece) are the most important ones from Europe. We have relatively many Gastropoda species from overseas regions like Cuba, Australis, New-Zealand. A larger part of the collections from Ghana, Kongo, Tansania and India cannot be identified for lack of technical literature.

The most insignificant part of the Gastropoda collection, concerning the number of the species and the pieces, is that of the marine snails. This material is enriched by the gifts of the private collectors and the purchase of old collections, often without the indication of the provenance. The identified pieces without provenance can first of all be used for exhibitions. This part of the collection cannot be enriched by exchange, as we have no sufficient quantity either in species or in items for this purpose. The regrouping and the inventory of the material is done, the next task is to put the material in order. In lack of chest the collection is taken into two parts: the pieces of smaller body are placed in 20 drawers of a chest of the terrestrial and freshwater snails, while the larger pieces have a separate chest of larger drawers.

The alcoholized snails are dealt with separately. At the present they are stored in two chests in screwplugged bottles and vials preserved in izopropile or ethanol. The collection is arranged in taxonomic order, a bottle contains the animals of the same species. In many cases, if there are only a few members of the species the representatives of the same family are put in one bottle. The basis of the alcoholic collection is provided by 2200 identified, inventorized items. Besides there are at least 1000 items to be grouped and identified. We have about 100, mostly unelaborated marine snails. The systematic enlargement of the alcoholic collection began much later than the restoration of the shell collection. About 50% of the Hungarian species are represented with preserved bodies. It seems to be a favourable ratio, if we could neglect the fact, that there are only 40—45 species to be found in such a quantity that can be dissected for reproductive system or any other anatomical examinations. Only some species of slugs and of the Helicidae are rich enough in specimens to allow series examination. The conservation of the small bodied snails is especially neglected. The alcoholic collection develops slower than the shell collection. The conservation of the body of the snails can be carried out mostly by larger expeditions, only some of the private col-

lectors are willing to enter into the more tiresome alcoholic collection.

The other class of the molluscs is the shells (Bivalvia). It contains 2100 identified and inventorized and cca 2000 ungrouped, unidentified items. The freshwater and the marine shells are arranged in continuous order in the collection, though the repeated grouping, the arrangement of the new items made some disorder. The reestablishment of the order and the reidentification of the shells would be needed. We cannot speak of alcoholized shell collection, as there are only 100 items of freshwater and marine shell-bodies preserved.

There are so few Cephalopodae, Polyplacophorae, Scaphopodae in the collection both in number of species and items, that no scientific work can be carried out on them.

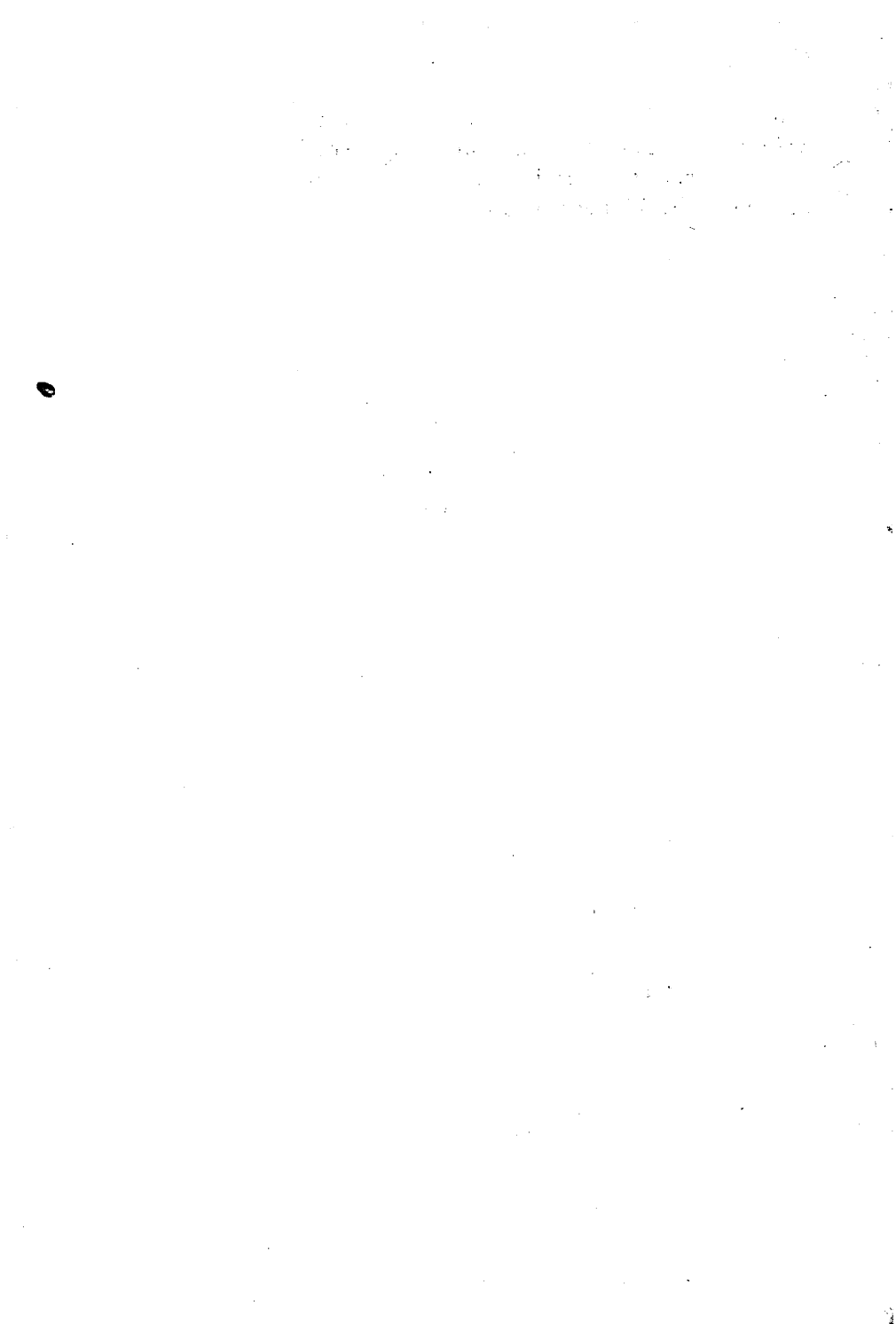
The mollusc collection, regarding the short time of its existence, owns a respectively large number of types. Type catalogue, published by László Pintér in 1982 gives the list of all the species. Here I would like to mention, that the 99 species contain 28 holotypes, 92 paratypes and 1-1 syn- and paralectotypes.

The Hungarian malacologists added not only to the quantity of the collection, but also helped in the identification of some groups. Several foreign authors have worked on the material, too. A. Wiktor revised and identified the whole of the slug material of the collection. H. Nordsiek helped in the identification of the Balkan Clausiliidae, while H. Schütt helped in that of the Balkan Hydrobiidae families.

A new collection was set up with the help of Hungarian and foreign museums and private collectors to retrieve the immense molluscan material of the Natural History Museum that had perished in a conflagration in 1956. The enrichment, abrupt till the early 60ies, has rather decreased lately. The present stock consists of 37-40 000 items, most of them are terrestrial and freshwater snails. Besides there are marine snails, marine and terrestrial shells, and also some items of Polyplacophorae, Scaphopodae and Cephalopodae. The alcoholic collection also

consists mainly of freshwater and terrestrial snails, there are only some hundred marine snails and shells. The type material is 99 species of 122 items. A large part of the collection has been revised by Hungarian and foreign specialists.

S. Szigethy Anna
Természettudományi Múzeum
Állattár
Budapest H—1088
Budapest 11—1088
Baross u. 13.

Krolopp Endre:

A Magyar Állami Földtani Intézet recens malakológiai gyűjteménye

Szokatlannak tűnhet, hogy egy ország földtani kutatásának központi intézete jelentős recens malakológiai anyagot őriz. A földtani tudományok egyik fontos területének, az őslénytannak művelése azonban nem nélkülözheti a mai élővilág ismeretét. Különösen a mához közeli földtörténeti szakaszok ősmaradvány anyagának — köztük Mollusca-maradványainak — tanulmányozásához nélkülözhetetlen a recens összehasonlító anyag. Ez a felismerés vezette az intézet vezetőségét akkor, amikor az új székházba költözéskor elhatározta, hogy recens malakológiai gyűjteményt létesít, hogy „a fosszilisakat a jelenleg élőkkal összehasonlítani lehessen” (Horusitzky H.). 1886-ban azután Semsey Andornak, a magyar földtani tudományok nagy mecénásának áldozatkészsége folytán 600 Ft-ért megvették E. A. Bilznek, a neves erdélyi malakológusnak Mollusca-gyűjteményét. A gyűjtemény a korabeli felmérés szerint 2513 csiga és kagylófajt, továbbá külön 145 csiga és 9 kagylófajt magába foglaló erdélyi malakológiai anyagot tartalmazott.

A recens malakológiai gyűjtemény a későbbiek során tovább gyarapodott. Gyarapítása azoknak a lelkes kutatóknak köszönhető, akik földtani munkájuk közben a terepen, vagy külföldi tanulmányútjaik során összegyűjtötték a szemük elé kerülő csigákat és kagylókat. Különösen sok anyag származik Kormos Tivadar gyűjtéseiből, aki 12 éven át volt az intézet alkalmazásában. Ő és néhány más kutató munkájához magyarországi és külföldi múzeumoktól is szerzett esetenként összehasonlító

anyagot. Így kerülhettek a gyűjteménybe pl. Hazay, Soós, Rotarides kézírásaival ellátott példányok is.

Az intézeti centenárium (1969) előkészületei során a földtani dokumentációs gyűjtemény („Múzeum”) kiegészítő részét jelentő recens anyag rendezése is megkezdődött. A tengeri malakológiai anyag átkerült a Természettudományi Múzeumba, míg az édesvízi és szárazföldi fajok leltározásával, kartotékolásával párhuzamosan részbeni revíziójukra is sor került.

Az anyagnak jelenleg mintegy 3/4-e rendezett állapotban, hozzáférhető helyen van. A teljes anyag mintegy 1500 taxont, kb. 5500 leltári tételt foglal magába. A gyűjtemény elsősorban Magyarországon és a környező területek faunájából áll. Külön figyelmet érdemel a gazdag erdélyi és horvátországi anyag, amelyben bizonyára még taxonómiai és állatföldrajzi érdekességek is akadnak. Viszonylag elég jól van a gyűjteményben Közép-Európa és általában Európa faunája képviselve, míg a távolabbi területekről csak mutatóban akad egy-egy faj — ezek között azonban ritkaságok is lehetnek. A magyar anyag előfordulási adatai bekerültek az „elterjedési kötetbe”.

A gyűjtemény teljes anyagának rendezése 1983–84. folyamán befejeződik. Mivel rendszertani csoportosításban van elhelyezve (Wenz–Zilch rendszerét követve), elsősorban egyes taxonokkal, illetve csoportokkal foglalkozó malakológusok számára adhat segítséget. Használhatóságát nagymértékben növelné, ha a specialisták eseteenként revideálnák egy-egy rendszertani csoport anyagát. Ehhez kérek a magyar malakológusoktól is segítséget és támogatást.

The Recent Malacological Collection of the Hungarian State Geological Institute

It may seem strange that the central institution for geological research of a country preserves considerable malacological material. The research of palaeontology, an important branch of

geological science, cannot exist without the knowledge of the recent fauna. The recent comparative material is especially important for the research of fossils, among others those of the molluscs, of geological ages of the near past. The perception impelled the leaders of the institute at the time of moving round into the new headquarters to set up a recent malacological collection in order „that the fossils could be compared to the recent ones” (H. Horusitzky). In 1886, owing to the generosity of Artur Semsey, the great patron of Hungarian science, the mollusc collection of A. E. Blitz, the well known Transylvanian malacologue was purchased for 600 Ft. This collection contained, according to the contemporary estimation, 2513 snail- and shell species, and also a separate Transylvanian malacological material of 145 snail- and 9 shell species.

Later on the malacological material has been enriched, owing to the enthusiastic researchers, who, during their geological field work or foreign study trips collected the snails and shells they met on their way. A particularly rich material was yielded by the collection of Tivadar Kormos, who worked in the Institute for 12 years. He, together with some other researchers, acquired some correlative material, necessary for their work, also from some Hungarian and foreign muscums. This seems to be the origin of the specimens with Hazay's, Soós', Rotarides' handwrite.

The preparations for the centenary of the institution (1969) brought the necessity of the arrangement of the recent material, composing the complementary part of the geological document collection („Museum”). The marine malacological material was given to the Natural History Museum, while the freshwater and the terrestrial species were not only inventorized and documented but also partly revised.

About $\frac{3}{4}$ of the material is now arranged and stored within easy reach. The whole material contains about 1500 taxons, cca 5500 inventory items. The collection contains first of all the specimens of Hungarian fauna, and that of the vicinity. The rich Transylvanian and Croatian material, probably

containing also some taxonomically and zoogeographically interesting pieces, has to be mentioned separately. The fauna of Central Europe and Europe in general is relatively well represented, but there are only a few species, though maybe also rarities among them, from the farther territories. The prevalence of the Hungarian material will be comprised in the „range volume”.

The arrangement of the whole material of the collection will be fulfilled in 1983–84. As it is arranged in taxonomical groups (following the Wenz–Zilch system) it may be helpful first of all for those malacologists, who deal with the taxons and the groups. The usefulness of the material would be increased if the specialists would, from time to time, revise the material of the different taxonomical groups. For this purpose I would like to ask for the help and assistance of the Hungarian malacologists.

Dr. Krolopp Endre
Magyar Állami Földtani
Intézet
Budapest H-1433
Budapest II-1433
Népstadion u. 14.

Varga András:

A Mátra Múzeum (Gyöngyös) Mollusca gyűjteménye

A természettudományi anyag gyűjtése a Mátra Múzeumban már a megalakulás évével (1957) elkezdődött és az évek folyamán a tárgyi és a személyi feltételek javulásával egyre erőteljesebb szerepet kapott. 1964-ben az intézmény már természettudományi profilú. 1979-től különálló épületbe költözött (Géczi 1982). A magyarországi vidéki múzeumok között gazdag anyagával (gerinces őslénytani-, rovar- és állattani-, malakológiai-, hal-, kételtű-, hüllő-, madár-, emlős-, csottani-gyűjtemény, herbarium stb.) vezető szerepet vívott ki. Megközelítően egymillió állat és növényegyedet tart nyilván.

A Mollusca-gyűjtemény megalakulásának éve 1970. Ekkor kerültem a múzeumhoz és kb. 1500 tétellel (Cserhát-, Mátra- és a Bükk-hegységben gyűjtött anyag) ajándékoztam meg az intézményt. Az eltelt 13 év alatt ez a mennyiség 17-szeresére növekedett.

A becslések szerint 25 500 tételből áll a gyűjtemény, melynek 80–85%-a Magyarországról, 15–20%-a zömmel Európából és kisebb számban más kontinensekről származik. Tengeri anyagunk hozzávetőlegesen 1000 tétel. Saját gyűjtéseinken kívül (kb. 60%), vásárlásokkal és cserékkel egészítettük ki a gyűjteményt. Mivel a vidéki múzeumok az ország határain túl expedíciókat hivatalosan nem indíthatnak, így az összehasonlító gyűjtemény kialakítása és gyarapítása csupán vásárlások és cserék útján valószínűsíthető meg. (Jelentősebb vásárlások és cserék: dr. Kovács Gyula (Békéscsaba) 300–350 tétel, dr. Bába Károly (Szeged) 300 tétel, dr. Loksa Imre (Budapest) 300 tétel, dr. Merényi László

(Budapest) 200 tétel, Nagy Gábor — tanuló — (Gyöngyös) 200 tétel, dr. Pinér Isván (Keszthely) 690 tétel, Pintér László (Budapest) 2000—2200 tétel, dr. Podani János (Budapest) 400 tétel).

A gyűjtemény megoszlása

1. Leltározott csiga és kagylóhéj (édesvízi, tengeri és szárazföldi): 13 200 tétel.
2. Leltározásra előkészített (meghatározott) anyag kb. 5000 tétel.
3. Feldolgozatlan anyag kb. 1000 tétel.
4. Cönológiai anyag (Mátra- és a Bükk-hegységből) kb. 2500 tétel.
5. Alkoholos anyag (részben feldolgozva) kb. 3000 tétel.
6. Fosszilis (pleosztocén) anyag kb. 800 tétel.

A nyilvántartás rendszere

A feldolgozott anyagot a magyarországi múzeumoknál használatos speciális szakleltárkönyvekben tartjuk nyilván. Az egyedi leltározás rendszerét „A Múzeumokra vonatkozó jogszabályok és szabályzatok kézikönyve” c. munka (szerk.: Kovács I., 1971) tartalmazza. A leltári szám három, egymástól pontokkal elválasztott számcsoporthoz áll (pl. 83 1. 1.). Értelmezése: az első számcsoporthoz az évszám, mely a leltározás évének utolsó két számjegyéből ered. A második számcsoporthoz az egy időben leltározásra kerülő mennyiségeket (pl. vásárlás, egy-egy gyűjtés teljes anyaga) jelöl, míg a harmadik számcsoporthoz ezeken az egységeken belül a konkrét tételszámot adja meg. Ezzel a rendszerrel tartjuk nyilván a csiga- és kagylóhéj anyagot. Ezekből két párhuzamos gyűjteményt alakítottunk ki:

1. Magyar anyag (a fajok besorolása Pintér L. (1974): *Katalog der rezenten Mollusken Ungarns* c. munkája alapján történt).
2. Világanyag (felállítása szekrényhiány miatt csupán részben történhetett meg).

Szekrénykataszteri rendszert az alábbi gyűjteményekben ala-

kíttottunk ki: alkoholban konzervált anyag, cönológiai gyűjtemény.

A múzeum alkoholos anyaga néhány csoport kivételével feldolgozatlan. Itt a későbbi tudományos vizsgálatokhoz szükséges minél változatosabb és lehetőleg nagyobb sorozatokat tartalmazó anyagmennyiségek begyűjtésére és tárolására törekszünk. A meztelencsigák egy részének feldolgozását Prof. dr. A. Wiktor (Wrocław) 1982-ben elvégezte.

Külön szekrényben tároljuk az ún. cönológiai anyagot. Itt el kellett tekinteni a rendszertani sorrend kialakításától. Viszont elkülönítve tároljuk egy-egy növénytársulásban felvételezett 10–10 minta (25×25 cm-es alapterületű, 5 cm mélységben kiemelt talajtömegből kiválogatott csigaházak) anyagát. Ez biztosítja azt, hogy bármikor, más és más szempontok szerint is vizsgálható legyen egy-egy mintasor. Hogy az anyagot a rendszertani és állatföldrajzi vizsgálatoknál is hasznosítani tudjuk, egy speciális mutatórendszert kell kialakítanunk.

Bugát Pál (1793–1865) gyöngyösi születésű orvos, az MTA tagja, a reformkorszak magyar természettudományos életének egyik legharcosabb vezető személyisége. 83 darabból álló tengeri csiga és kagylógyűjteményét a múzeum 1969-ben Szécsényből (Lukhovitz Imrénétől) megvásárolta (Molnár 1972–73). Ezt a tudománytörténeti jelentőségű anyagot a törzsgyűjteménytől elkülönítve tároljuk.

Típusanyag

Ez a jegyzék 17 taxon 186 típuspéldányának adatát tartalmazza, Pintér L. (1982): Die Typen in der Molluskensammlung des Ungarischen Naturwissenschaftlichen Museums zu Budapest c. dolgozatának vonatkozó adatait szószerrint idézve. Ezért a kompilációért Pintér Lászlónak köszönettel tartozom. A jegyzék csupán egyetlen olyan taxont tartalmaz, mely a jelzett műben nem szerepel (*Cochlostoma septemspirale* riedeli Varga).

angelovi L. Pintér, 1968

- Belgrandiella angelovi*, L. Pintér (1968): Arch. Molluskenk., 98: 61, Abb. 1. Bulgarien, Quelle im Sipka-Pass (L. Pintér 1967). 73. 6. 1./3 (PT).
- crooki* Brandt, 1968
Hubendickia crooki, Brandt (1968): Arch. Molluskenk. 98: 240, pl. 9, fig. 28, textfig. 18. Thailand, Mekong 2 km south of Bandan (Brandt 1967). 74. 8. 32./2 (PT)
- crooki* Brandt, 1968
Pachydrobia crooki, Brandt (1968): Arch. Molluskenk., 98: 228, pl. 8, fig. 12, textfig. 10. Thailand, Mekong at Bandan (Brandt 1967). 74. 8. 31./2 (PT).
- crystallina* Varga, 1970
Daudebardia (*Cibinia*) *crystallina*, Varga (1970): Arch. Molluskenk., 100: 263, Abb. 1–6. Rumänien, Muntii Făgăraşului, Valea Arpsiu, 1200–1500 m (Székereş–Varga 1968). 83. 1. 6./1.
- dacia* Grossu, 1969
Daudebardia (*Cibinia*) *dacia*, Grossu (1969): Arch. Molluskenk., 99: 79, Abb. 2–3. Rumänien, Sinaia, Valea Zamora (Grossu). 83. 1. 7./1.
- elisabethae* Varga, 1977.
Carpathica elisabethae, Varga (1977): Annls hist.-nat. Mus. natn. hung., 69: 345, Abb. 1–6, 28–33. Rumänien, Muntii Gîrbova, oberhalb Busteni (Székereş–Varga 1968, Varga 1968 Varga 1971). 83. 1. 8./1, 83. 1. 9./1 (PT).
- kovacsi* Varga–Pintér, L. 1972
Hygromia kovacsi, Varga et L. Pintér (1972): Fol, hist.-nat. Mus. Matr., 1: 121, Abb. 1–12. Doboz, Maróci-erdő (Kovács 1964–1968). 73. 5. 1./5, 74. 4. 1./3, 76. 44. 5./5, 76. 44. 6./2 (PT).
- kueprijae* Nordsieck, 1973
Laciniaria (L.) *plicata kueprijae* Nordsieck (1973): Arch. Molluskenk., 103: 184, Taf. 6, Fig. 5. Bulgarien, Er Kjúprijá bei Zabărdo (L. Pintér 1973.). 74. 21, 101./4 (PT).
- lunella* Nordsieck, 1973
Pseudalinda bajula lunella Nordsieck (1973): Arch. Molluskenk., 103: 189, Taf. 7 a, Fig. 28. Bulgarien Er Kjúprijá bei

- Zabârdo L, Pintér 1973). 74. 21. 72./3 (PT).
- pocsi Varga, 1976
Maizania (*Maizania*) pocsi, Varga (1976): *Annls hist. -nat. Mus. natn. ung.*, 68: 321, Abb. 1—7. Tanzania, Uluguru Mts., Kimboza Forest Reserve (Pócs 1972). 75. 9. 1./2 (PT).
- pseudofraudigera Nordsieck, 1973
Bulgarica (B.) varnensis pseudofraudigera, Nordsieck (1973): *Arch. Molluskenk.*, 103: 199, Fig. 23. Bulgarien, Bačo Kiro Höhle bei Drjanovo (I. Pintér et L. Pintér 1968). 74. 21. 438./3 (PT).
- razlogi L. Pintér, 1969.
Helicella obvia razlogi L. Pintér (1969): *Acta zool. hung.*, 15: 91, Taf. 1, Abb. 4—7, Abb. 1. Bulgarien, Pirin, Razlog (L. Pintér 1968). 73. 6. 339./1 (PT).
- riedeli Varga, 1980
Cochlostoma septemspirale riedeli, Varga (1981) 1980: *Fol. hist nat. Mus. Matr.*, 8: 185, Fig. 1—3 Yugoslavia, Montenegro, 20 kms from Ribarice toward Rozaj (L. Pintér et P. Slucht an der Strasse Ioannina — Arta, 5. km nördlich von Te-subaiorum Schütt, 1977
Cochlostoma (*Turritus*) gracile subaiorum, Schütt (1977): *Arch. Molluskenk.*, 108 21, Abb. 7. Griechenland, Epirus, Slucht an der Strasse Ionnina — Arta, 5. km nördlich von Terovo (L. Pintér et Subai). 83. I. 11./3 (PT).
- siamensis Brandt, 1968
Pachydrobia siamensis, Brandt (1968): *Arch Molluskenk.*, 98: 230, pl. 8, fig. 15, textfig. 12. Thailand, Maenam Kwae Noi at Ban Kao Pun, north of Kanchanaburi (Brandt 1963). 73. 6. 400./2, 74. 21. 382./3. (PT).
- zagani Szekeres, 1969
Alopi valachiensis zagani, Szekeres (1969): *Arch. Molluskenk.*, 99; 31, Abb. 6—8, 12—26. Rumänien, Ciucas—Massiv, W. Seite des Berges Zagan (Szekeres Varga 1968). 74. 1. 63./15, .. 64./15, .. 65/15.. 66/15, .. 67/15, .. 68/15, .. 69./7, .. 70./7, .. 71./15. (PT).

zilchi Brandt, 1968

Pachydrobia zilchi, Brandt (1968): Arch. Molluskenk., 98: 229, pl. 8, fig. 14, textfig. 11. East Thailand, Mun river at Rasi Salai [Brandt 1967]. 74. 8. 23./6.

IRODALOM

Brandt, R. A. M. (1968): Description of new non-marine mollusks from Asia. — Arch. Molluskenk., 98: 213–289 — Grossu, A. V. (1969): Beschreibung einiger neuer taxonomischer Einheiten der Daubebardiidae von Rumänien. — Arch. Molluskenk., 99: 77–89. — Géczi J. (1982): A Mátra Múzeum története. — Fol. Hist. — nat. Mus Matr. 1981. 7: 5–9. — Molnár, J. (1972–73): Bugát emlékek a Mátra Múzeumban — A Gyöngyösi Berze Nagy János Gimnázium Értesítője, pp. 19–26. — Nord-sieck, H. (1973): Zur Anatomie und Systematik der Clausilie, XIII. Neue Balkan-Formen der Mentissoideinae und Baleinae [mit taxonomischer Revision der zugehörigen Gruppen]. — Arch. Molluskenk., 103: 179–208. — Pintér, L. (1968): Eine neue Wasserschnecke aus Bulgarien. — Arch. Molluskenk., 98: 61–63. — Pintér, L. (1969): Neue Mollusken aus Bulgarien (Gastropoda: Helicidae). — Acta zool. hung., 15: 91–96. — Schütt, H. (1977): Revision der grischischen Cochlostoma. — OArch. Molluskenk., 108: 17–35. — Szekeres, M. I. (1969): Neue Angaben zur Kenntnis der Aloprien (Clausiliidae). — Arc. Molluskenk., 99: 27–33. — Varga, A. (1970): Daubebardia (Cibinia) crystallina n. sp. — Arch. Molluskenk., 100: 263–265. — Varga, A. (1976): Eine neue Maizania-Art aus Ostafrika (Gastropoda, Maizaniidae). — Annls hist-nat. Mus.natn. Hung., 68: 321–322. — Varga, A. (1977):

Beiträge zur Kenntnis der Gattung Carpathica. A.–J. Wagner, 1895 (Gastropoda). — Annls hist-nat. Mus. natn. hung., 69: 343–345. — Varga, A. (1981): A new subspecies of Cochlostoma from Yugoslavia (Mollusca, Cyclophoridae). — Fol. Hist. nat. Mus. Matr., 1980. 6: 185–187. — Varga, A. Pintér, L. (1972): Zur Problematik der Gattung Hygromia Risso 1826. — Fol. hist-nat. Mus. Matr., 1: 121–129. —

The Mollusc Collection of the Mátra Museum (Gyöngyös)

The collection of the natural scientific material has begun together with the opening of the Mátra Museum (1957), and has gained more and more importance as the objective and the personal circumstances were improving. In 1964 the institution was already specialised on natural sciences. In 1979 the museum moved into a separate building (Géczi 1982). It has attained leading role among the Hungarian country museums with its rich material (vertebrate palaeontological, entomological, malacological, fish, amphibian, reptile, bird, mammal and osteological collections, herbarium etc.). Its inventory contains about one million faunistic and floristic items.

The mollusc collection was set up in 1970. That was the time when I joined the museum and handed my collection (from the Cserhát, Mátra and the Bükk region) of appr. 1500 items over to the museum. During the past 13 years this quantity has grown 17 times larger.

The collection was estimated to consist of 25 500 items, 80–85% of which comes from Hungary, 15–20% mainly from Europe and partly from other continents. The marine material counts approximately 1000 items. The collection was enriched, beside our own collections (cca 60%) by purchase and exchange. As the country museums cannot initiate expeditions outside the country officially, a comparative collection can be set up and enriched only through purchase and exchange. (Most important purchase and exchange: Gyula Kovács, dr. (Békéscsaba) 300–350 items, Károly Bába, dr. (Szeged) 300 items, Imre Loksa, dr. (Budapest) 300 items, László Merényi, dr. (Budapest) 200 items, Gábor Nagy – student – (Gyöngyös) 200 items, István Pintér, dr. (Keszthely) 6900 items, László Pintér (Budapest) 2000–2200 items, János Podani, dr. (Budapest) 400 items).

The dispersion of the collection

1. Inventorized snail shells and shells (freshwater, marine and terrestrial): 13 200 items.
2. material prepared for inventory (identified) cca. 5000 items.
3. unelaborated material cca. 1000 items.
4. cenological material (from the Mátra and the Bükk Mts) cca. 2500 items.
5. alcoholic material (partly elaborated) cca 3000 items.
6. fossil (Pleistocene) material cca. 800 items.

System of inventory

The elaborated material is inventorized in the special inventory number contains three groups of numbers separated piece inventory is described in „A Múzeumokra vonatkozó jogszabályok és szabályzatok kézikönyve” (Manual of Laws and Regulations concerning Museums; ed. I. Kovács 1971.). The inventory number contains three groups of numbers separated by full stops (e. g. 83. 1. 1.). Their interpretation: the first group of numbers is given by the two last digits of the year. year. The second group indicates the group of material inventorized in one time (e. g. the total material of a purchase or a collection), while the third group of numbers reveal the real number of items. The snail and shell material is inventorized according to this system. Two parallel collections of them have been formed:

1. Hungarian material (species were determined according to L. Pintér (1974): Katalog der rezenten Mollusken Ungarns).
2. World material (its setting up could only partly be carried out for lack of chest).

Chest registry system was formed at the following collections: material preserved in alcohol. cenological collection.

The alcoholic material of the museum, except for some groups, is unelaborated. In this case we are aiming at the collection and preservation of various, rich material of the largest

possible series. The elaboration of a part the slugs was carried out by A. Wiktor, dr. prof. (Wrocław) in 1982.

The so called cenological material is kept in a separate chest. Here we had to disregard the taxonomical order. We have separated the material of the different phytocenoses, all consisting of 10—10 samples (snail shells gathered from a soil block of 25×25 cm ground floor, 5 cm under the surface). Thus it is provided that the sample series could be examined from various respects. A special register system had to be developed in order that the material could be used for taxonomical and zoogeographical research as well.

Pál Bugát (1793—1865), physician born in Gyöngyös, the member of the Hungarian Academy of Sciences, was one of the most active leading personalities of the Hungarian natural scientific life during the Reform Age. The museum purchased his marine snail and shell collection of 83 pieces from Szécsény (Mrs Imre Lukhovitz) in 1969 (Molnár 1972—73). This material of science historical importance is kept apart from the basic collection.

Típusanyag—Typematerial

angelovi L. Pintér, 1968

Belgrandiella angelovi, L. Pintér (1968): Arch. Molluskenk., 98: 61, Abb. 1. Bulgarien, Quelle im Sipka—Pass (L. Pintér 1967). 73. 6. 1./3 (PT).

crooki Brandt, 1968

Hubendickia crooki, Brandt (1968): Arch. Mooluskenk. 98: 240, pl. 9, fig. 28, textfig. 18. Thailand, Mekong 2 km south of Bandan (Brandt 1967). 74. 8. 32./2 (PT)

crooki Brandt, 1968

Pachydrobia crooki, Brandt (1968): Arch. Molluskenk., 98: 228, pl. 8, fig. 12, textfig. 10. Thailand, Mekong at Bandan (Brandt 1967). 74. 8. 31./2 (PT).

crystallina Varga, 1970

Daudebardia (Cibinia) crystallina, Varga (1970): Arch. Mol-

- luskenk., 100: 263, Abb. 1–6. Rumänien, Muntii Făgăraşului, Valea Arpsiu, 1200–1500 m (Szekeres–Varga 1968). 83. 1. 6./1.
- dacica Grossu, 1969
Daudebardia (Cibinia) dacica, Grossu (1969): Arch. Molluskenk., 99: 79, Abb. 2–3. Rumänien, Sinaia, Valea Zamora (Grossu). 83. 1. 7./1.
- elisabethae Varga, 1977.
Carpathica elisabethae, Varga (1977): Annls hist.-nat. Mus. natn. hung., 69: 345, Abb. 1–6, 28–33. Rumänien, Muntii Girbova, oberhalb Busteni (Szekeres–Varga 1968, Varga 1968 Varga 1971). 83. 1. 8./1, 83. 1. 9./1 (PT).
- kovacsi Varga–Pintér, L. 1972
Hygromia kovacsi, Varga et L. Pintér (1972): Fol, hist.-nat. Mus. Matr., 1: 121, Abb. 1–12. Doboz, Maróci-erdő (Kovács 1964–1968). 73. 5. 1./5, 74. 4. 1./3, 76. 44. 5./5, 76. 44. 6./2 (PT).
- kueprijae Nordsieck, 1973
Laciniaria (L.) plicata kueprijae Nordsieck (1973): Arch. Molluskenk., 103: 184, Taf. 6, Fig. 5. Bulgarien, Er Kjudrija bei Zabărdo (L. Pintér 1973.). 74. 21, 101./4 (PT).
- lunella Nordsieck, 1973
Pseudalinda bajula lunella Nordsieck (1973): Arch. Molluskenk., 103: 189, Taf. 7 a, Fig. 28. Bulgarien Er Kjudrija bei Zabărdo L, Pintér 1973). 74. 21. 72./3 (PT).
- pocsi Varga, 1976
Maizania (Maizania) pocsi, Varga (1976): Annls hist. -nat. Mus. natn. ung., 68: 321, Abb. 1–7. Tanzania, Uluguru Mts., Kimboza Forest Reserve (Pócs 1972). 75. 9. 1./2 (PT).
- pseudofraudigera Nordsieck, 1973
Bulgarica (B.) varnensis pseudofraudigera, Nordsieck (1973): Arch. Molluskenk., 103: 199, Fig. 23. Bulgarien, Bačo Kiro Höhle bei Drjanovo (L. Pintér et L. Pintér 1968). 74. 21. 438./3 (PT).
- razlogi L. Pintér, 1969.
Helicella obvia razlogi L. Pintér (1969): Acta zool. hung., 15: 91, Taf. 1, Abb. 4–7, Abb. 1. Bulgarien, Pirin, Razlog (L. Pin-

tér 1968). 73. 6. 339./1 (PT).
riedeli Varga, 1980

Cochlostoma septemspirale riedeli, Varga (1981) 1980: *Fol. hist. nat. Mus. Matr.*, 8: 185, Fig. 1–3 Yugoslavia, Montenegro, 20 kms from Ribarice toward Rozaj (L. Pintér et P. Slucht an der Strasse Ioannina — Arta, 5. km nördlich von Te-subaiaorum Schütt, 1977

Cochlostoma (*Turritus*) *gracile subaiaorum*, Schütt (1977): *Arch. Molluskenk.*, 108 21, Abb. 7. Griechenland, Epirus, Slucht an der Strasse Ionina — Arta, 5. km nördlich von Terovo (L. Pintér et Subai). 83. I. 11./3 (PT).

siamensis Brandt, 1968

Pachydrobia siamensis, Brandt (1968): *Arch. Molluskenk.*, 98: 230, pl. 8, fig. 15, textfig. 12. Thailand, Maenam Kwae Noi at Ban Kao Pun, north of Kanchanaburi (Brandt 1963). 73. 6. 400./2, 74. 21. 382./3. (PT).

zagani Szekeres, 1969

Alopiopsis valachiensis zagani, Szekeres (1969): *Arch. Molluskenk.*, 99: 31, Abb. 6–8, 12–26. Rumänien, Ciucas—Massiv, W. Seite des Berges Zagan (Szekeres Varga 1968). 74. I. 63./15, .. 64./15, .. 65./15, .. 66./15, .. 67./15, .. 68./15, .. 69./7, .. 70./7, .. 71./15. (PT).

zilchi Brandt, 1968

Pachydrobia zilchi, Brandt (1968): *Arch. Molluskenk.*, 98: 229, pl. 8, fig. 14, textfig. 11. East Thailand, Mun river at Rasi Salai (Brandt 1967). 74. 8. 23./6.

Irodalom—References

Brandt, R. A. M. (1968): Description of new non-marine mollusks from Asia. — *Arch. Molluskenk.*, 98: 213–289 — Grossu, A. V. (1969): Beschreibung einiger neuer taxonomischer Einheiten der Daudebardiidae von Rumänien. — *Arch. Molluskenk.*, 99: 77–89. — Géczi J. (1982): A Mátra Múzeum története. — *Fol. Hist. — nat. Mus. Matr.* 1981. 7: 5–9. — Molnár, J. (1972–73): Bugát emlékek a Mátra Múzeumban — *A Gyöngyö-*

si Berze Nagy János Gimnázium Értesítője, pp. 19–26. — Nord-sieck, H. (1973): Zur Anatomie und Systematik der Clausilie, XIII. Neue Balkan-Formen der Mentissoideinae und Baleinae [mit taxonomischer Revision der zugehörigen Gruppen]. — Arch. Molluskenk., 103: 179–208. — Pintér, L. (1968): Eine neue Wasserschnecke aus Bulgarien. — Arch. Molluskenk., 98: 61–63. — Pintér, L. (1969): Neue Mollusken aus Bulgarien (Gastropoda: Helicidae). — Acta zool. hung., 15: 91–96. — Schütt, H. (1977): Revision der grischischen Cochlostoma. — OArch. Molluskenk., 108: 17–35. — Szekeres, M. I. (1969): Neue Angaben zur Kenntnis der Aloprien (Clausiliidae). — Arc. Molluskenk., 99: 27–33. — Varga, A. (1970): Daudebardia (Cibinia) crystallina n. sp. — Arch. Molluskenk., 100: 263–265. — Varga, A. (1976): Eine neue Maizania-Art aus Ostafrika (Gastropoda, Maizaniidae). — Annls hist-nat. Mus.natn. Hung., 68: 321–322. — Varga, A. (1977): Beiträge zur Kenntnis der Gattung Carpathica. A.–J. Wagner, 1895 (Gastropoda). — Annls hist-nat. Mus. natn. hung., 69: 343–345. — Varga, A. (1981): A new subspecies of Cochlostoma from Yugoslavia (Mollusca, Cyclophoridae). — Fol. Hist. nat. Mus. Matr., 1980. 6: 185–187. — Varga, A. Pintér, L. (1972): Zur Problematik der Gattung Hygromia Risso 1826. — Fol. hist-nat. Mus. Matr., 1: 121–129. —

24

Varga András

Mátra Múzeum

Gyöngyös H-3200

Kossuth u. 40.

Bába K.—Varga A.—Wagner M.— Zseni L:

Három bükki erdőtársulás szárazföldi csigáinak elkülönítése állatföldrajzi módszerekkel

BEVEZETÉS

A kollektíven folytatott Bükk Nemzeti Park kutatás arra irányul, hogy a csigák alapján a vizsgált területek jellegzetességeit, azonosságait-különbözőségeit ökológiai és állatföldrajzi módszerekkel kimutassuk. A vizsgálatoknak még a kezdetén tartunk, így a végső eredmények szempontjából az ismertetésre kerülő adatok tájékoztató jellegűek.

Jelen összefoglalásban három elterjedésére nézve nagy kiterjedésű bükki erdőtársulás csigáinak állatföldrajzi módszerrel történő összehasonlításával foglalkozunk.

Anyag, módszer

A kvadrátmódszerrel ($10 \times 25 \times 25$ cm erdőnként) gyűjtött anyagot Bába 1981, 1982 állatföldrajzi beosztása alapján elemeztük. Az elemzésbe bevont három erdőtípus a Dél-Bükkben 4 *Tilio-Fraxinetum*, extrazonális helyzetű, hárs-kőris sziklai sztyepperdő, 12 *Melitti-Fagetum* submontán bükkös, 4 *Quercopetreae Carpinetum* középhegységi gyertyános-tölgyes állomány, Soó 1964 nomenklatúrája szerint. Az utóbbi két erdő zonális társulás.

A három erdőtársulás különböző időszakban keletkezett, s elhelyezkedésük is más. A gyertyánosok a tölgy és bükk öv között foglalnak helyet és a subborealis és szubatlanti, azaz a

bükk I–II. korszakban keletkeztek. A hárs-kőris sziklai sztyepperdők a mogyoró korszakban keletkezhetnek (Jakucs, 1981), tehát korábban, mint az előző két társulás.

A három erdőtársulásból előkerült csigaegyütteseket minőségi és mennyiségi összetétel alapján elemeztük.

Minőségi és mennyiségi különbségek

A három erdőtársulás tartalmazza mindazokat a fajokat, melyek a déli bükkben más erdőtársulásokban is előfordulnak. Az erdészetileg véderdőként hasznosított hárs-kőris sztyepperdőben található a legtöbb faj, 41, a bükkösökben 36, a gyertyános-tölgyesekben 29 faj fordult elő. A bükkösökben a földmintákban talált héjaknak csupán 11–41⁰/₀-a volt élő egyed, ami a többi erdőtípusnál intenzívebb erdészeti kihasználásukra utal.

A három erdőtípus között fajazonosságot nem lehetett találni.

Az erdőtípusok csigaegyüttesei közti különbséget a minőségi összetétel alapján a holt egyedek héjait is figyelembe véve az 1. táblázat mutatja.

A faunakörökben meglévő hiányok differenciálják a három erdőtípus csigafaunáját. A faunakörökben jelentkező hiányok indikációs értékeel bírnak (Varga 1982).

A hárs-kőrises erdőkben hiányoznak a ponto-pannon, illir, atlanto-mediterrán, kárpáti-szudéta faunakörök. A boreális keletkezésű erdőtípusokban a ponto-pannon és kárpáti-szudéta elemek hiánya jól összhangban van ezen faunakörök csigafa-jainak subborealis expanziójával (Bába 1981).

A gyertyános tölgyesben a dacikus-podolikus, kárpáti-szudéta és kárpáti-balti elemek hiányoznak.

A bükkösökben az atlantó-mediterrán és alpi-kárpáti fajok hiánya tűnik fel. Az alpi-kárpáti fajok praeborealis expanziójuk (Bába 1981).

Mindhárom erdőtípusban a hegyvidéki jellegnek megfelelően a Fagetum-illiricum és közép-európai hegyvidéki elemek aránya nagyjából hasonló és magas százalékarány képvisel.

Az egyes erdőtípusok csigaegyüttesei összetételében még

pregnásabban mutatkoznak meg a különbségek, ha a faunaelemeket az átlagos A/m² adatokkal súlyozzuk. Az így nyert mennyiségi megoszlás jellemző az egyes erdőtípusokra. A 2. táblázat a kontinentális és szubatlanti elemek komplementer jellegének tanulságait mutatja be.

2. táblázat

	Tilio- Fraxinetum	Q. p. Carpinetum	Melitti- Fagetum
kontinentális elem %	27,37	55,32	49,47
subatlanti elem %	72,63	44,68	50,53

A gyertyános tölgyes nagyobb arányban tartalmaz kontinentális elemeket. Ez az eredmény összhangban van Mayer 1968. növényföldrajzi elemzésének eredményével, mely szerint gyertyános tölgyesek kontinentális-subatlanti, a bükkösök atlanti és a hárs-kőris sziklaerdők subatlanti jellegűek. Feltehetően az erősebb erdészeti igénybevétel következtében került közelebb egymáshoz a bükkösökben a kontinentális és subatlanti elemek aránya.

IRODALOM

Bába, K. (1980): A fossilis adatok szerepe a magyarországi szárazföldi csigák esetében, a recens zoogeográfiai osztályozás kialakításában. Acta Debrecina (megjelenés alatt). — Bába, K. (1981): Magyarország szárazföldi csigáira vonatkozó új állatföldrajzi felosztás tanulságai. Soósiana 9: 13–22. — Bába, K. (1982): Eine neue zoogeographische Gruppierung der ungarischen Landmollusken und die Wertung des Faunabildes. Malacologia 22, (1–2): 441–454. — Jakucs, P. (1981): Magyarország legfontosabb növénytársulásai. in: Hortobágyi, T. — Simon, T. Növényföldrajz, társulástan és ökológia. Tankönyvkiadó Bp. 226–263. — Mayer, A. (1968): Magyarország erdőtársulásai. Akad. Kiadó,

Bp.: 1-515. — Soó, R. (1964): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve. I. Akad. Kiadó, Bp.: 1-589. — Varga, Z. (1982): Az elterjedési területek recens és történeti dinamikája. A palearktikus Lepidopterafauna állatföldrajzi elemzése. Doktori értekezés tézisei, Debrecen: 1-23.

I. táblázat

A csiga faunakörök %-os megoszlása három erdőtípusban
(The % distribution of the snail fauna circles in the three forest types)

	Fraxinetum Tillio-	Carpinetum Q. p.	Fagetum Melitti-
Szibériai-ázsiai	24,32	20,0	24,13
Kelet-szibériai	10,81	8,0	6,89
Nyugat-szibériai	2,70	4,00	3,44
Euro-szibériai	—	—	—
Holarktikus	10,81	8,00	10,34
Közép-ázsiai	2,70	4,00	3,44
Karpi-Szarmata	2,70	4,00	3,44
Ponto-pannon	—	4,00	3,44
Dacikus podolikus	2,70	—	3,44
Boreo-Alpi	—	—	—
kontinentalis	32,42	32,00	37,89
Ponto mediterrán	29,72	56,00	37,93
Illir	—	4,00	3,44
Quercion frainetto	8,10	4,00	6,89
Fag. illiricum-moesiacum	21,62	28,00	24,13
Adriato-mediterrán	8,10	12,00	10,34
Atlanto-mediterrán	—	4,00	—
Holo-mediterrán	13,51	4,00	6,83
Közép-európai hegyvidéki	18,91	12,00	13,79
Kárpáti	2,70	8,00	3,44
Kárpát-Szudéta	—	—	3,44
Kárpát balti	8,10	—	3,44
Alpi-kárpáti	5,40	4,00	—
subatlanti	67,58	68,00	62,11

Az Euroszibériai csoportba tartozó 3 meztelencsiga faj anatómiai vizsgálata még hiányzi.

(The anatomical examination of 3 slug species of the Eurosyberian groups is till missing.)

The Differentiation of Terrestrial Snails of the Three Wood Communities in the Bükk with Zoogeographical Methods

The authors compare the wood communities of the *Tilio-Fraxinetum* (boreal), *Quercus petraea* *Carpinetum* (subboreal), *Militti-Fagetum* (subatlantic) wood communities (P. Jakucs 1981) using Bába's 1980–81–82 zoogeographical grouping, based on the quantitative setting (Pl. 1.) and its completion with quantitative data ($x: A/m^2$) (T. 2.). The analysis explains the lack of some faunistic groups on the basis of the time formation of the forests and the difference in the time of expansion of the faunistic units (*Tilio-Fraxinetum*: the missing Ponto-Pannonian and Carpathian Sudetan elements had their expansion in the subboreal, while in the *Militti-Fagetum* the Alpic-Carpathian faunistic elements had their expansion in the praeboreal).

According to the analysis, in accordance with Mayer's geobotanical analysis (1968), the lindenash rockforests are characteristic of the subatlantic, while the *Q. p. Carpinetum* of the continental-subatlantic (T. 2.).

The fact that the distribution of the fauna elements in the beeches, regarding the quantitative distribution of the snails cannot be correlated with the predominance of the floristic atlantic elements, is due to the lumbering. This type of forest yielded the less living specimens of the material (11–14%).

Dr. Wagner Mária
Budapest H-1118
Bereck u. 5.

Zseni László
Kiskunhalas H-6400
Dekány u. 10/a.

Dr. Bába Károly
Szeged H—
Vár u. 6.

Varga András
Gyöngyös H-3200
Kossuth u. 40.

Fűköh Levente:

A bükki holocén Molluscák állatföldrajzi csoportosítása

Bába (1982) dolgozatában kidolgozott állatföldrajzi csoportosítás alapján elvégeztem az eddig ismert 66 holocén faj besorolását. A 66 fajból Bába dolgozatában 62 szerepel. Besorolásuk az alábbiakban lehetséges:

Szibériai—ázsiai	16 faj	26,7 %
Közép-ázsiai	3	5,0
Kaszpi—Szarmata	3	5,0
Pontomediterrán	17	28,3
Adriato-mediterrán	5	8,3
Holomediterrán	7	11,7
Közép-európai-alpin	7	11,7
Európai-alpin	2	3,3

A holocén faunának ez az állatföldrajzi faunaképe jó egyezést mutat a recens faunaképpel (Bába, K. 1982).

A holocénen belül a két nagy klímaperiódus állatföldrajzi csoportosítása az alábbi:

	Boreális		Atlantikum	
	14 db	23,7 %	14 db	25,4 %
Szibériai—ázsiai	3	5,1	2	3,6
Közép-ázsiai	3	5,1	3	5,4
Kaszpi—Szarmata	3	5,1	3	5,4
Pontomediterranean	16	27,1	18	32,7
Adriato-mediterrán	5	8,5	5	9,1
Holomediterrán	7	11,9	5	9,1
Közép-európai-alpin	6	10,2	7	12,7
Európai-alpin	2	3,3	1	1,8

A táblázatból leolvasható, hogy a boreális klímaperiódusban a közép-ázsiai, holomediterrán és európai-boreális faunaelemek gyakorisága a nagyobb, míg az atlantikumban a pontomediterrán, és közép-európai-alpin elemek száma a gyakoribb. Ez az állatföldrajzi kép jó egyezést mutat az ökológiai igények alapján felvázolt faunaképpel (Füköh, L. 1979.).

The Zoogeographical Grouping of the Holocene Molluscs in the Bükk

I carried out the grouping of the so far known 66 holocene species according to the zoogeographical grouping elaborated by Bába (1982). 62 of the 66 species can be found in Bába's study. Their grouping can be solved in the following way:

Siberian—Asian	16 species	26,7 %
Central Asian	3	5,0
Caspian—Sarmatian	3	5,0
Pontomediterranean	17	28,3
Adriatic—Mediterranean	5	8,3
Holomediterranean	7	11,7
Central-European-Alpine	7	11,7
European-Alpine	2	3,3

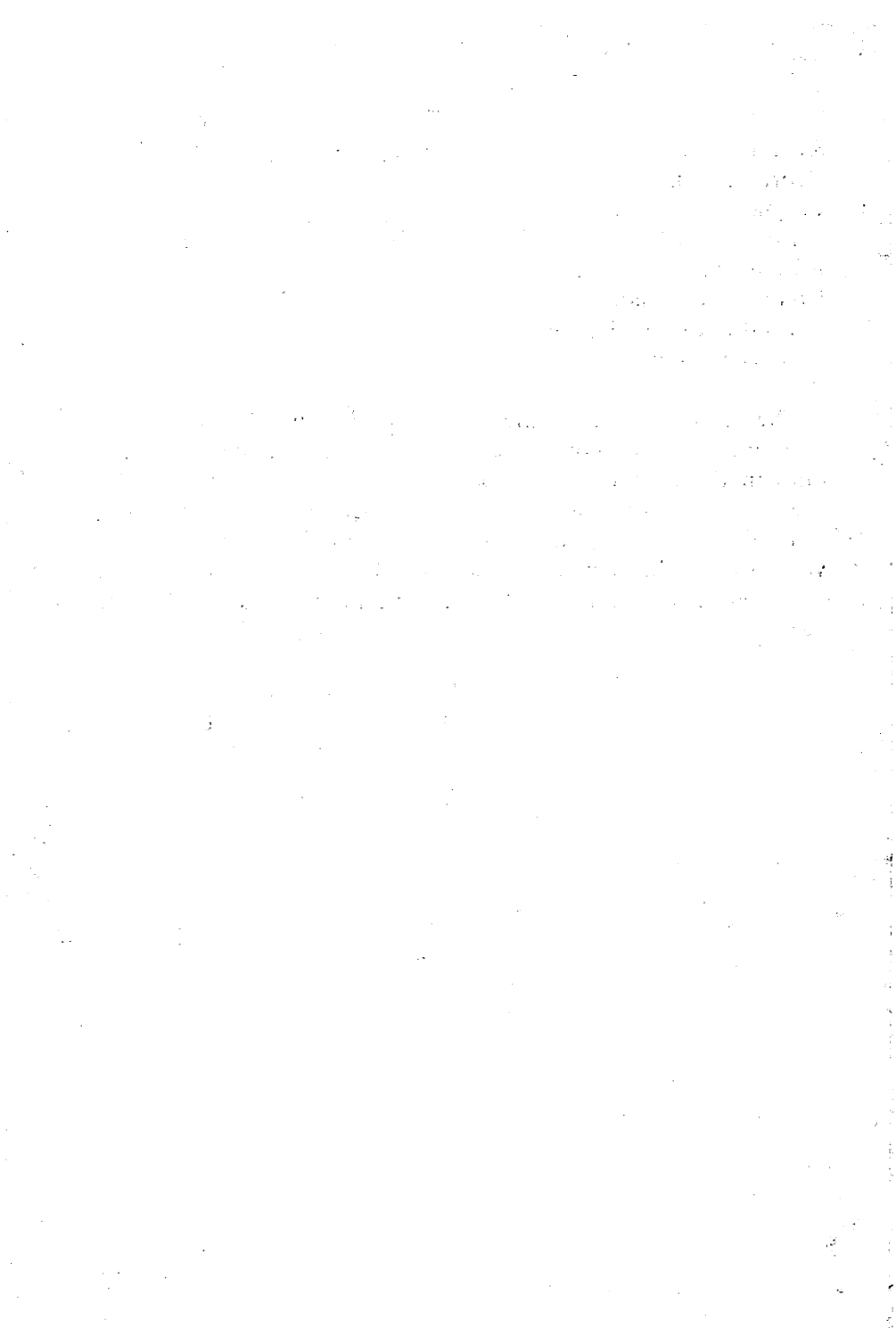
The above zoogeographical fauna picture of the holocene faunas correspond to the recent fauna picture (K. Bába 1982.).

The zoogeographical grouping of the two great climatic periods of the holocene is the following:

	Boreal			Atlantic		
	14	PP	23,7	14	PP	25,4
			%			%
Siberian—Asian	3		5,1	2		3,6
Central Asian	3		5,1	3		5,4
Caspian—Sarmatian	16		27,1	18		32,7
Pontomediterranean	5		8,5	5		9,1
Adriatic—Mediterranean	7		11,9	5		9,1
Holomediterranean	6		10,2	7		12,7
Central-European-Alpine	2		3,3	1		1,8
European-Alpine						

The table tells, that the Central-European, Holomediterranean and European-Boreal fauna elements are the more frequent ones in the boreal climatic period, while during the Atlantic, the Pontomediterranean the Adriatic-Mediterranean and the Central-European-Alpine elements are more frequent. The above zoogeographical picture corresponds to the fauna picture sketched on the basis of the ecological demands (L. Fűköh, 1979.)

Dr. Fűköh Levente
Dobó István Vármúzeum
Eger H-3300
Vár 1.

Szörényi László:

Újabb adatok Sopron környéke és a Fertőtáj csiga faunájához

Sopron környékéről a régebbi időből csak nagyon kevés malakológiai anyag található.

A malakofaunisztikai kutatások utóbbi évtizedekben történt fellendülésével ráterelődött a figyelem erre a nagyon szép és változatos tájegységre is. Pintér István, Richnovszky Andor és Kovács Gyula végzett itt jelentős malakológiai vizsgálatokat. Az eddigi kutatások összegzését és értékelését Kovács Gyula készítette el az 1981-ben az Állattani Közleményekben megjelent munkájában. Véleménye szerint faunisztikai szempontból kívánatos lenne a Fertő tó magyarországi szakaszának és Sopron nyugati részeinek (Ágfalva, Brennbergbánya és környéke) alapos vizsgálata.

Malakofaunisztikai kutatásaimat Sopron és a Fertő-tó környékén 1980-ban kezdtem el. A biotóponként 25×25 cm-es quadrátokban gyűjtött mennyiségi anyag feldolgozását most végzem és csak a későbbiekben fogom publikálni. Jelen dolgozatomban az egyelve gyűjtött 412 tétel adatait közlöm.

Gyűjtőhelyek:

1. Balf
2. Fertőboz
3. Fertőhomok
4. Fertőrákos: Rákospatak
5. Fertőrákos: Tőzegbánya
6. Fertőrákos: Kőfejtő

7. Fertőrákos: Tómalom patak
8. Fertőrákos: Szárhalom
9. Fertőszéplak
10. Hegykő
11. Hidegség
12. Sopron: Tacsí árok
13. Sopron: Kecske patak
14. Sopron: Szárhalom
15. Sopron: Nap-hegy
16. Sopron: Rák patak
17. Sopron: Nagy-Tómalom
18. Sopron: Kis-Tómalom
19. Sopron: Pintytető
20. Sopron: Harkai csúcs
21. Sopron: Vörös árok
22. Sopron: Potzmann dűlő
23. Sopron: Zichy rét
24. Sopron: Asztalfő
25. Sopron: Nándor magaslat
26. Sopron: Várhely
27. Sarród

Biotópok:

Természetes

1. Lebegő hinár-társulások
2. Láprétek, síklápok
3. Magasság-társulások,
patakmenti növényzet
4. Szikesek
5. Fenyér
6. Pusztagyep
7. Rekettyefüzes
8. Magasságos égerliget
9. Páfrányos égerliget
10. Kőrsliget

11. Mészkedvelő bükkös
12. Gyertyános tölgyes
13. Mészkerülő tölgyes
14. Mészkerülő bükkös
15. Száraz tölgyesek,
karsztbokor erdők

Mesterséges:

16. Tóparti iszap
17. Csatorna
18. Kultúr-égeres
19. Kultúr-nyáras
20. Volt halastó helyén
kialakult fehérfüzes
21. Kultúr-lúcos
22. Kultúr-jegenyefenyves
23. Löszpart (száraz bokros)
24. Mezőgazdasági terület

Irodalom:

Bába, K. (1981): Magyarország szárazföldi csigáira vonatkozó állatföldrajzi felosztás tanulságai. — Soosiana 9: 13–22. — Bába, K. (1982): Eine neue zoogeographische Gruppierung der ungarischen Landmollusken und die Wertung des Faunenbildes. Malacologica 22: 441–454. — Kovács, Gy. et Richnovszky, A. (1970): Beiträge zur Molluskenfauna von Sopron und Umgebung. — Mitt. Deutsch. Malak. Ges. 2: 203–205. — Kovács, Gy. (1981): Újabb adatok és kritikai megjegyzések Sopron és környéke csiga-faunájához. — Állatt. Közl. 67: 71–75. — Pintér, I. (1974): Újabb adatok a Dunántúl Molluska-faunájához. — Soosiana 2: 27–36. — Pintér, L. (): Katalog der rezent Mollusken Ungarns. — Fol. Hist.-nat. Mus. Matr. 2: 123–148.

New data on the Snail Fauna Around Sopron and in the Fertő Region

The vicinity of Sopron is one of the less known territories of Hungary from malacological view. The author endeavored to fill this gap with his research between 1980 and 1982. The present study publishes the provenance and the biotope data of 78 snail species. Respective conclusions on the ecological and the cenological circumstances of the area seem to be justified only following the total elaboration, not finished as yet, of the data of the quantitative collections according to biotopes.

Szörényi László
Sopron H-9400
Felszabadulás u. 22.

I. számú táblázat

A Sopron környékén gyűjtött csigafajok
Species of snails collected around Sopron

Sorszám	A faj neve Name of species	Lelőhely száma Number of localities Biotóp száma Number of biotopes
1.	<i>Viviparus contextus</i> (MILLET)	17/16 9/17 18/1 3/16
2.	<i>Viviparus acerosus</i> (BOURGUIGNAT)	17/16
3.	<i>Valvata cristata</i> O. F. MÜLLER	5/16 3/2 4/19
*4.	<i>Lithoglyphus naticoides</i> (C. PFEIFFER)	9/24
5.	<i>Bithynia tentaculata</i> (LINNÉ)	7/20 2/7 9/18 18/16 9/17 5/16 4/19 18/1 2/2 17/16
6.	<i>Carychium minium</i> O. F. MÜLLER	3/2 18/2 5/16 7/3 7/20 3 16
7.	<i>Carychium tridentatum</i> (RISSO)	7/3 7/20 18/2
*8.	<i>Acroloxus lacustris</i> (LINNÉ)	17/16
9.	<i>Lymnaea stagnalis</i> (LINNÉ)	7/20 18/1 17/16 9/17 7/3 10/17
10.	<i>Lymnaea palustris</i> (O. F. MÜLLER)	9/17 7/20 2/2 5/16 18/16 3/2 4/19 3/16
11.	<i>Lymnaea corvus</i> (GMELIN)	17/16 2/17
12.	<i>Lymnaea truncatula</i> (O. F. MÜLLER)	23 10 18/2 12/1 7/3 3/16
13.	<i>Lymnaea auricularia</i> (LINNÉ)	12/1 17/16 7/3 18/1
14.	<i>Lymnaea peregra</i> (O. F. MÜLLER)	9/17 16/9 7/3 16/16
15.	<i>Lymnaea peregra</i> var. <i>ovata</i> DRAPARNAUD	2/17 9/17 17/16 5/16
16.	<i>Physa fontinalis</i> (LINNÉ)	17/16
17.	<i>Planorbarius corneus</i> (LINNÉ)	27/17 9/17 3/2 10/17 17/16
18.	<i>Planorbis planorbis</i> (LINNÉ)	17/16 9/17 7/20 3/2 5/16 10/17 4/19
19.	<i>Anisus spirorbis</i> (LINNÉ)	5/16 12/1 10/17 9/17 3 2 2/2 4/3
20.	<i>Anisus vorticulus</i> (TROSCHER)	18/16
*21.	<i>Bathyomphalus contorus</i> (LINNÉ)	3/2 3/16
22.	<i>Cyraulus albus</i> (O. F. MÜLLER)	17/16
23.	<i>Armiger crista</i> (LINNÉ)	17/16
24.	<i>Hippeutis complanatus</i> (LINNÉ)	4/3
25.	<i>Segmentia nitida</i> (O. F. MÜLLER)	3/16
26.	<i>Cochlicopa lubricella</i> (PORRO)	18/2
27.	<i>Cochlicopa lubrica</i> (O. F. MÜLLER)	18/2 3/2 23/10 2/2 7/20 1/2 17/16 9/17 4/19 5/16

Sorszám	A faj neve	Lelőhely száma (számlálóban) Biotóp száma (nevezőben)
28.	Collumella edentula (DRAPARNAUD)	7/3
29.	Truncatellina claustralis (GREDLER)	4/3
30.	Vertigo angustior JEFFREYS	3/2 7/20 18/2 5/16 3/16
31.	Vertigo antivertigo (DRAPARNAUD)	3/2 5/16 7/20 18/2
32.	Vertigo pygmaea (DRAPARNAUD)	3/16 5/16 3/2 7/3
33.	Pagodulina pagodula (DESMOULINS)	23/10
34.	Abida frumentum (DRAPARNAUD)	14/15 6/6 19/11 8/15 2/23 7/20
35.	Pupilla muscorum (LINNÉ)	3/2 9/18 5/16 6/6 7/3 18/2 3/16
36.	Vallonia pulchella pulchella (O. F. MÜLLER)	5/16 9/24 9/18
37.	Vallonia pulchella enniensis (GREDLER)	3/2 9/18 7/20 18/2 5/16
38.	Vallonia costata (O. F. MÜLLER)	6/6 7/3 12/8 3/16 9/18 8/15 5/16
39.	Chondrula tridens (O. F. MÜLLER)	14/24 22/24 9/18 18/2 7/9 11/23 3/2 6/6
40.	Ena montana (DRAPARNAUD)	21/8
41.	Ena obscura (O. F. MÜLLER)	14/12 19/11
42.	Cochlodina laminata (MONTAGU)	26/14
43.	Iphigena ventricosa (DRAPARNAUD)	16/9 7/20
44.	Clausilia pumila C. PFEIFFER	7/20
45.	Lacinaria plicata (DRAPARNAUD)	16/13
46.	Succinea putris (LINNÉ)	7/20 3/17
47.	Succinea oblonga DRAPARNAUD	2/7 3/2 7/3 4/19 9/18 3/16 10/17 18/2 5/16
48.	Succinea elegans RISSO	17/16 4/19 2/2 18/2 5/16 7/3 3/2 9/17
49.	Cecilioides acicula (O. F. MÜLLER)	18/2 3/2
50.	Punctum pygmaeum (DRAPARNAUD)	27/17
51.	Discus rotundatus (O. F. MÜLLER)	14/12 12/18
52.	Discus perspectivus (MÜHLFELDT)	16/9
53.	Arion hortensis FERUSSAC	15/22 24/14
54.	Arion fasciatus (NILSSON)	15/22
55.	Arion subfuscus (DRAPARNAUD)	15/22 25/13
56.	Vitrina pellucida (O. F. MÜLLER)	13/8 7/3

Sorszám	A faj neve	Lelőhely száma (számlálóban) Biotóp száma (nevezőben)
57.	Zonitoides nitidus (O. F. MÜLLER)	2/2 21/8 9/18 16/9
58.	Vitrea subrimata (REINHARDT)	14/12 14/15 8/15 16/9 19/11 15/22 12/8
59.	Aegopis verticillus (LAMARCK)	16/9 21/8 21/21 15/22
60.	Aegopinella pura (ALDER)	20/5
61.	Aegopinella ressmanni (WESTERLUND)	12/8 18/2 14/15 2/23 14/12 16/21
62.	Nesovitrea hammonis (STRÖM)	13/8 5/16 7/3
63.	Oxychilus draparnaudi (BECK)	10/17 2/7 4/19 7/3 5/16 3/2
64.	Daudebardia brevipes (DRAPARNAUD)	12/8
65.	Limax maximus LINNÉ	25/13
66.	Limax cinereoniger WOLF	24/14 25/13
67.	Deroceras agreste (LINNÉ)	22/24
68.	Euconulus fulvus (O. F. MÜLLER)	24/14
69.	Bradybaena fruticum (O. F. MÜLLER)	16/9 21/8 5/16 7/3 13/8 17/16 14/15 18/2
70.	Helicella obvia (HARTMANN)	19/11 9/18 14/24 14/15 2/23 10/24 6/6 17/16 9/18 6/6
71.	Helicopsis striata (O. F. MÜLLER)	
72.	Monacha cartusiana (O. F. MÜLLER)	4/19 7/20 9/18 3/2 18/2 9/24 19/11 27/4 5/16
73.	Perforatella rubiginosa (A. SCHMIDT)	3/2 23/10 5/16 17/16 18/2 16/9 2/7 9/18 7/3 21/21 2/17 4/19
74.	Perforatella incarnata (O. F. MÜLLER)	15/22 2/23 16/9 14/12 23/10 13/8 19/11 7/3 21/21 16/21
75.	Trichia hispida (LINNÉ)	7/20 21/8 4/19 16/9 7/3 13/8 23/10
76.	Euomphalia strigella (DRAPARNAUD)	7/20 2/23 19/11 14/12 14/15 12/8
77.	Isognomostoma isognomostoma (SCHRÖTER)	16/9 21/21
78.	Cepaea vindobonensis (FERUSSAG)	14/15 20/5 14/24 14/12 7/20 2/23 17/16 6/6 19/11 7/3
79.	Cepaea hortensis (O. F. MÜLLER)	5/16 3/2 7/3
80.	Helix pomatia LINNÉ	13/8 4/19 7/3 19/11 7/20 2/23 14/15

A *-al megjelölt fajoknak csak fossilis, illetve subfossilis példányát találtam.
(Only fossile and subfossil specimens.)

2. számú táblázat

A szétterjedési centrumok fauna elemeinek megoszlása a Sopron környékén gyűjtött szárazföldi csigáknál.

— Bába Károly nyomán a centrumok számozása Kelet- és Nyugat-Paleartikus beosztás szerint. —

The distribution of the fauna elements of the spreading centres at the terrestrial snails collected around Sopron (after Bába 1982.)

Centrumok és alcentrumok	Fajszám	%
1. Szibériai—ázsiai	21	36,8
1. 1. Kelet-szibériai	9	15,8
1. 2. Nyugat-szibériai	3	5,3
1. 3. Euroszibériai	1	1,8
1. 4. Holarktikus	8	14,0
2. Közép-ázsiai	1	1,8
2. 1. Xeromontán	—	—
2. 2. Turkesztáni	1	1,8
3. Kaspi—Szarmata	1	5,3
4. Tyrén	—	—
5. Ponto mediterrán	14	24,6
5. 1. Illir	4	7,0
5. 2. Illir—moesiai	7	12,3
5. 3. Ponto-pannon	3	5,3
6. Adriato—mediterrán	4	7,0
7. Atlanto—mediterrán	2	3,5
8. Holomediterrán	10	17,5
9. Középeurópai montán	1	1,8
9. 1. Kárpáti	—	—
9. 2. Kárpáti—szudéta	—	—
9. 3. Kárpáti—balti	—	—
9. 4. Alpi—kárpáti	1	1,8
9. 5. Dacikus-podolikus	—	—
10. Európai montán	1	1,8
10. 1. Boreo—alpi	—	—
10. 2. Boreo—montán	—	1,8
	57	100,—

Dr. Krolopp Endre:

Új állattani folyóirat

Ismét új folyóiratot üdvözölhetünk a magyar állattani irodalom öröndetesen gyarapodó soraiban: megjelent a *Miscellanea Zoologica Hungarica* első száma.

A *Miscellanea* a gerinctelenek köréből a „nem rovarok” anatómiai, rendszertani, faunisztikai és ökológiai kérdéseivel foglalkozik, mindenekelőtt a Természettudományi Múzeum anyagával kapcsolatban. Számunkra, malakológusok számára igen öröndeteseek Dr. Kaszab Zoltán főigazgató beköszöntő szavai. Ezekből ugyanis kitűnik, hogy a parazita férgek és a rákfélék mellett a puhatestűek számára is prioritást kíván biztosítani a folyóirat.

Az első, még 1982-ben megjelent számban a 13 közlemény közt 5 malakológiai tárgyút találunk. Domonkos T. *Granaria frumentum* kronopopulációk morfometriai elemzésével foglalkozik, Pintér I. Veszprém megye malakológiai kutatottságának jelenlegi állásáról tájékoztat. Szekeres I. a *Cepaea vindobonensis* egyedfejlődését vizsgálja a ház és az ivarkészülék összefüggésében. Varga A. pedig a *Succinea putris* ivarkészülékének funkciósmorfológiáját ismerteti. Külön ki kell emelni Pintér L. összeállítását a Természettudományi Múzeum malakológiai gyűjteményében őrzött típusanyagról, amely 99 taxon 889 példányából áll.

A *Miscellanea* első számát lapozgatva megállapíthatjuk, hogy a modern követelményeknek megfelelő kötetet tartunk kezünkben. A rajzok éles vonalúak, a használt betűtípus még jól olvasható, ugyanakkor takarékos helykihasználást biztosít. A folyóirat fényképek közlését is lehetővé teszi. A gondos szerkesz-

tés Dr. Murai Éva lelkiismeretes munkáját dicséri, aki feladatát Dr. Forró László és Pintér László közreműködésével végzi.

A borítólappal kapcsolatban azt lehet megjegyezni, hogy célszerű lenne grafikai megoldást találni, amely jobban utalna a folyóirat tárgyára, így pl. a három állatcsoportra.

Érdeklődve és örömmel várjuk a Miscellanea következő köteteit. Örömlünket csak az csökkenti, hogy a hírek szerint a 2. szám nem fog 1983-ban megjelenni. Egy induló folyóiratnál pedig különösen fontos lenne az évenkénti rendszeres megjelenés.

